

ПРАВНИ СТАВ

О ПРЕНОСУ ИМОВИНЕ СТЕЧАЈНИХ ДУЖНИКА НА ПРИВРЕМЕНО УПРАВЉАЊЕ РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

1. Имовина стечајних дужника - друштвених предузећа и банака, која се налази на територији Републике Хрватске, Републике Словеније и у Републици Босни и Херцеговини (Федерација) представља део стечајне масе и у циљу окончања стечајног поступка, може се пренети Републици Србији **на привремено управљање, ради закључења билатералних уговора у складу са Анексом Г Споразума о питањима сукцесије.**

2. Након преноса имовине на привремено управљање Републици Србији, стечајни поступак ће се окончати уколико су испуњени и други услови предвиђени Законом о стечају.

3. Уколико Република Србија закључи билатерални уговор на основу кога се стиче право својине на непокретности у корист стечајног дужника или се оствари новчана накнада за непокретност која би припадала стечајном дужнику у том случају ће се непокретност или остварена новчана накнада, расподелити повериоцима стечајног дужника, **накнадном деобом у складу са Законом о стечају.**

Образложење

Спорно правно питање које је поставио Привредни суд у Београду је питање правног статуса имовине (непокретности) привредних друштава (предузећа) и банака која се налази на територији Републике Хрватске, Републике Словеније и Републике Босне и Херцеговине, која је предмет стечајних поступака и представља део стечајне масе.

У земљишним књигама све до отцепљења бивших република СФРЈ, ова имовина се водила као друштвена, односно државна својина, на којој су друштвена предузећа и банке (сада стечајни дужници) имали право коришћења. Титулар над друштвеном односно државном имовином је Република Србија, па у том смислу она мора бити и дужна да води рачуна о правној заштити над том имовином. .

Имовина која се налази на територији наведених држава, бивших чланица СФРЈ након покретања стечајног поступка је пописана као стечајна маса. Међутим, стечајни управник у овим поступцима, не управља са том имовином, не може да се изврши продаја и због тога не могу да се окончају стечајни поступци, нити има изгледа да се због нерешеног статуса имовине, стечајни поступци окончају у скороје време.

У предметним стечајним поступцима поступа се знатно дуго (преко 20 година), што је недопустиво са аспекта хитности стечајног поступка и повреде права на суђење у разумном року. То има за последицу да због дужине трајања поступка, ненамирени повериоци остварују право на накнаду штете због повреде права на суђење у разумном року, коју штету плаћа Република Србија. Штета се одређује углавном у висини ненамирених потраживања, а ради се збирно о великим износима.

Сагледавајући насталу ситуацију и проблем који износи Привредни суд у Београду везан за дужину трајања поступка и могућности (немогућности) суда да

оконча поступак, а полазећи од чињенице да је Законом о потврђивању Споразума о питањима сукцесије („Сл. лист СРЈ – Међународни уговори“, бр. 6/2002) потврђен Споразум о питањима сукцесије потписан 29.06.2001. године у Бечу између пет држава сукцесора бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, који регулише и питања приватне својине и стечених права грађана или других правних лица, која се налази на територији државе сукцесора и на коју су имали право на дан 31.12.1990. године (Прилог Г), као и чињеницу да ће Споразум бити непосредно применљив, закључењем билатералних споразума међу бившим републикама СФРЈ и да је то схватање прихваћено у домаћој судској пракси и у пракси Европског суда за људска права, ово спорно питање разрешава се доношењем наведеног правног става, који се заснива управо на овом Споразуму.

Поред наведеног, потребно је нагласити и да је у одлуци Европског суда за људска права у предмету „Младост турист“ АД Београд против Хрватске, број 73035/14 од 30.01.2018. године изнето да се Анекс „Г“ Споразума о питањима сукцесије не може непосредно примењивати, већ је нужно закључење билатералних споразума. Из садржине наведене одлуке произлази да је Европски суд за људска права имао у виду да су судови Републике Хрватске у свим инстанцама одбили захтев за утврђење права својине српских привредних друштава и банака, као и захтеве за накнаду штете.

Врховни касациони суд је на седници Грађанског одељења одржаној дана 27.12.2010. године донео закључак да се Анекс Г Споразума о сукцесији примењује на питања имовине делова предузећа у Републици Србији која имају седиште на територијама држава сукцесора бивше СФРЈ под условом фактичког реципроцитета. Овај закључак је преименован у правно схватање на седници 7.02.2011. године. Ово правно схватање примењено је у одлукама Врховног касационог суда и у ситуацијама када се ради о имовини наших предузећа и банака која се налази на територији бивших чланица СФРЈ.

Између Републике Србије и Републике Хрватске, у којој се и налази највише спорне имовине – стечајне масе, не постоји фактички реципроцитет а неспорно је, није ни закључен билатерални споразум. У ситуацији кад билатерални споразум тек треба да се закључи, а није извесно колико ће времена још до тога протећи, та неизвесност не може бити препрека за окончање стечајних поступака у Републици Србији у којима део стечајне масе је управо имовина која се налази у другим републикама. Како је титулар имовине која је у режиму државне својине или још увек друштвене својине (а која је пописана као стечајна маса) Република Србија, она је и дужна да спорна питања везана за права својине на имовини која се налази на подручју бивших република СФРЈ решава кроз будуће закључивање билатералних споразума.

То су разлози на основу којих је Грађанско одељење Врховног суда донело овај правни став.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног суда одржаној 14.11.2023. године)